

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 18-05-29956 מדינת ישראל נ' בן-אליעזר ז"ל ואח'

מספר בקשה: 3

לפני כבוד השופט נפתלי שילה

המבקשים
עו"ד אסף לאור
ועו"ד ורדה חקלאי
מנהלי עיזבון זמניים של המנוח בנימין (פואד) בן אליעזר

נגד

המשיבה
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד עדי אברונין

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הירושה, תשכ"ה-1965](#): סע' 77, 82

[תקנות הירושה, תשנ"ח-1998](#): סע' 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 37(ד), 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45

מיני-רציו:

* בנסיבות בהן נקבע במפורש בהחלטה למינוי מנהלי העיזבון הזמניים, כי בין תפקידיהם הוא להתגונן מפני תביעה שתוגש נגד העיזבון, הם מוסמכים לייצג את העיזבון בתביעת המדינה להשבת כספים שקיבל המנוח כשוחד בהיותו איש ציבור.

* ירושה – עיזבון – מנהל עיזבון

* ירושה – עיזבון – תביעה נגד העיזבון

בקשה לסלק על הסף את תביעת המדינה נגד עיזבון המנוח, להשבת כספים שקיבל המנוח כשוחד בהיותו איש ציבור. המבקשים, מנהלי העיזבון הזמניים של המנוח, טוענים כי אינם מוסמכים לייצג את העיזבון בתביעות שהוגשו ע"י צד ג'.

בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה ופסק:

עיזבון אינו אישיות משפטית ואינו יכול להיות צד להליך, ברם מנהל עיזבון הוא הגורם שרשאי להגיש את תביעת העיזבון ואף להתגונן בפני תביעה. אכן, שאלת היקף סמכותו של מנהל עיזבון זמני אינה חד משמעית, אך תקנות הירושה מתייחסות הן למנהל עיזבון זמני והן למנהל עיזבון קבוע באופן שווה,

למעט בעניינים שבהם יש הסדר מפורש שונה החל על מנהל עיזבון זמני. במקרה דנן, נקבע במפורש בהחלטה שבמסגרתה מונו המבקשים כמנהלי עיזבון זמניים, כי בין תפקידיהם הוא להתגונן מפני תביעה. לפיכך, המבקשים מוסמכים לייצג את העיזבון מתוקף תפקידם כמנהלי עיזבון זמני.

החלטה

א. רקע עובדתי וטענות הצדדים

1. המשיבה (להלן: "המדינה") הגישה תביעה כספית כנגד עיזבון המנוח בנימין (פואד) בן אליעזר (להלן: "המנוח"), על סך של 2,728,744 ₪ וזאת לאור טענתה, כי המנוח קיבל את הסך הנ"ל כשוחד בהיותו איש ציבור ולכן על עיזבונו להשיב סכום זה למדינה.
2. התביעה הוגשה כנגד המנוח "באמצעות מנהלי עיזבונו", עורכי הדין לאור וחקלאי (להלן: "המבקשים")
3. המבקשים הגישו בקשה למחוק את העיזבון כצד להליך ולחילופין לדחות את התביעה שהגישה המדינה כנגדם.
4. המבקשים טוענים, כי עיזבון אינו אישיות משפטית ולא ניתן לתבוע אותו. מאחר שהמדינה לא צירפה את היורשים על פי דין כנתבעים בהליך, יש לדחות את התביעה על הסף.
5. לטענתם, מאחר שטרם נקבעה זהות היורשים, לא היה מקום להגיש את התביעה והיא מוקדמת. המבקשים טוענים גם, כי אין להם סמכות לייצג את העיזבון בתביעות שהוגשו ע"י צד ג' והם לא הוסמכו לכך ע"י בית המשפט לענייני משפחה, שעה שמונו לתפקידם.
6. לדברי המבקשים, מאחר שממילא היורשים חייבים בחובות העיזבון רק עד סכום שווי חלקם בעיזבון ומאחר שלא ידוע כלל מה שווי העיזבון וזהות יורשיו, דין התביעה להידחות על הסף.
7. המדינה טוענת כי יש לדחות את הבקשה. המדינה לא תבעה את העיזבון אלא את מנהלי העיזבון. היורשים הם הנתבעים באמצעות מנהלי העיזבון ומנהלי העיזבון רשאים לנהל את ההליך בשם העיזבון.
8. המדינה טוענת גם, כי בהליכים דומים שהתנהלו בעבר, לרבות בבית המשפט העליון, מצוין שמו של מנוח כנתבע, "באמצעות מנהל העיזבון" וכך הדבר נעשה גם בתביעה דנן. המדינה מפנה לע"א [4458/14 שרגא פ. בירן נ' עו"ד יאיר גולן ואח'](#) (פורסם בנבו) שבה נאמר בכותרת פסק הדין: "7. הגב' שרה לוי ז"ל, יורשת מר שמעון לוי ז"ל, באמצעות מנהל עיזבון מר יונה לוי" או [בבע"מ 7055/12 פלונית נ' פלוני](#) (פורסם בנבו) [5.5.13] שבו צוין מנהל עיזבון כמשיב.

ב. דיון והכרעה

1. **אכן, עיזבון אינו אישיות משפטית ואינו יכול להיות צד להליך. ברם, כפי שנקבע ברע"א [6590/10](#) עזבון המנוח פואד אשתייה ז"ל ואח' נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (28.5.12):**

"מנהל העיזבון, בהנחה שקיים כזה, הוא הגורם שרשאי להגיש את תביעת העיזבון".

2. **כשם שמנהל עיזבון רשאי להגיש תביעה, הוא רשאי אף להתגונן בפני תביעה. כפי שנקבע למשל בת"א (מחוזי מרכז) [13520-01-12](#) צ'קרוב נ' חברה הארץ ישראלית לישוב עולים בע"מ [פורסם בנבו] (19.1.15):**

"תמימת דעים אני עם הנתבעת, כי סעיף 121 לחוק הירושה הקובע כי אם "נתמנה מנהל עיזבון אין היורשים רשאים לעשות בעיזבון אלא ברשות מנהל העיזבון או בית המשפט", מטיל מגבלות על היורשים אם מונה מנהל עיזבון, אך אינו מונע מצד ג' לתבוע את העיזבון באמצעות מנהל העיזבון ו/או את היורשים".

3. **חלק מתפקידיו של מנהל עיזבון הוא "לנהל את העיזבון" כקבוע בסעיף [82 לחוק הירושה](#) תשכ"ה – 1965 (להלן: "חוק הירושה"). כפי שנקבע בת"ע (מחוזי י-ם) [1194/95](#) עוזר מזרחי נ' חי רג'י ואח' [פורסם בנבו] (29.2.96):**

...אין כל צורך באישור בית משפט להגשת תובענות ע"י העיזבון נגד אחד היורשים או כל אדם אחר, שכן מדובר בתובענות שהוגשו במסגרת הטיפול בנכסי העיזבון, ופעולות מסוג זה אינן מנויות ברשימה הסגורה שבסעיף [97 לחוק הירושה](#) של פעולות בהן נדרש אישור בהמ"ש מראש".

4. **אכן, המבקשים הם מנהלי עיזבון זמניים ולא מנהלי עיזבון קבועים. ברם, בניגוד לטענתם כי הם לא הוסמכו בצו המינוי להתגונן מול תביעה כנגד העיזבון, בהחלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום 12.12.17 (כב' השופטת שביט פינקלשטיין) שבמסגרתה הם מונו, נאמר במפורש אחרת.**

בהמ"ש מציין בהחלטתו (להלן: "ההחלטה") - עמ' 7 שורות 24-30) כי:

"נדרש מנהל עיזבון זמני אשר ייבחן האם יש מקום לנקוט בהליך משפטי או להתגונן מפני הליך כאמור. לפיכך, במצב דברים בו קיימות טענות סותרות בנוגע להיקף העיזבון, יש למנות מנהל עיזבון זמני אשר ייבחן הצורך בהגשת תביעות מתאימות בשם העיזבון ו/או יתגונן בפני תביעות שיוגשו. בהיבט זה, אציין כי תמוהה בעיני עמדת המשיב 5 שכן ככל שסבור כי הסך של 600,000 דולר שייכים לו ולא לעיזבון המנוח, יהא צורך בנושא תפקיד

על מנת להתגונן מפני תביעה כאמור וזאת ניתן לעשות אך ורק באמצעות מינוי מנהל עיזבון זמני (עד למתן צו קיום צוואה וצו ירושה)".

5. ברור אם כן, שאחת מההצדקות למינוי המבקשים למנהלי עיזבון זמני למנוח, הוא שיהיה צורך להתגונן מפני תביעות של צד ג' כנגד העיזבון. לפיכך, יש לדחות את טענת המבקשים כי הם לא הוסמכו להתגונן בשם העיזבון כנגד תביעות צד ג', שהרי, הדבר נקבע במפורש בהחלטה.

6. אכן, שאלת היקף סמכותו של מנהל עיזבון זמני אינה חד משמעית לחלוטין. מלשון [סעיף 77](#) לחוק הירושה, שקובע את האפשרות למינוי מנהל עיזבון זמני, עולה לכאורה כי תפקידו מוגבל ומתמצא ב: "לנקוט אמצעים הנראים לו לשמירת העיזבון או לשמירת זכויות בעיזבון". ברם [מסעיפים 31-45 לתקנות הירושה](#), תשנ"ח – 1998 (להלן: "תקנות הירושה") עולה כי התקנות מתייחסות הן למנהל עיזבון זמני והן למנהל עיזבון קבוע באופן שווה, למעט בעניינים שבהם יש הסדר מפורש שונה החל על מנהל עיזבון זמני. כפי שציין א"מ פרופ' שמואל שילה ז"ל בספרו [פירוש לחוק הירושה](#), כרך שלישי בעמ' 127 (להלן: "פירוש לחוק הירושה"):

"נראה כי כוונת המחוקק לא היתה למנוע לחלוטין תחולה של התקנות הנוגעות למנהל עיזבון זמני... כיון שכן, אם מנהל עיזבון זמני היה מתמנה רק לשם שמירת העיזבון, לא היה מקום להחיל עליו את התקנות המפורטות החלות על מנהל עיזבון, כפי שעולה מלשון התקנות".

כך גם סבורים השופט שוחט, עו"ד פינברג ועו"ד פלומין בספרם [דיני ירושה ועיזבון](#), (מהדורה שביעית 2014) בעמ' 210:

"באין הוראה אחרת מטעם בית המשפט, תפקידו של מנהל עיזבון זמני אינו שונה מזה של מנהל עיזבון אלא בעניין אחד: מנהל עיזבון גם מחלק את נכסי העיזבון בין היורשים, ואילו מנהל זמני אינו מוסמך לכך".

7. תקנה [37 \(ד\) לתקנות הירושה](#) קובעת כי: "היה המינוי למנהל עיזבון זמני, ייקבעו בצו סמכויותיו ותפקידיו". במקרה דנן, נקבע במפורש בהחלטה, כי בין תפקידיהם של מנהלי העיזבון הזמניים, הוא להתגונן מפני תביעה. כפי שנאמר בפירוש [לחוק הירושה](#) (שם בעמ' 129):

"ניתן להעניק למנהל עיזבון זמני תפקידים רחבים הדומים לאלה של מנהלי עיזבון רגיל, אולם, הם צריכים להיות מפורשים בצו המינוי ובטופס 10... עולה מהפסיקה באופן ברור, שתפקידו של מנהל עיזבון זמני אינו מצומצם לשמירת העיזבון... מכל האמור לעיל ברור, שמנהל עיזבון זמני יכול להיות בעל תפקידים רבים ומגוונים, הוא השתקע בתוך דיני

הירושה שבשיטת המשפט הישראלי. זוהי דוגמה להשרשת בעל תפקיד נדרש על אף הספקות המשפטיים לגבי מעמדו. המציאות ניצחה את המשתמע מהדין".

8. ברור כי ככל שהתביעה תתקבל, לא ניתן יהיה לחייב את היורשים יותר מגובה חלקם בעיזבון. ברם, הדבר כמובן לא מהווה טעם לדחיית התביעה על הסף.
9. **סיכומו של דבר** : הבקשה נדחית והמבקשים מוסמכים לייצג את העיזבון מתוקף תפקידם כמנהלי עיזבון זמני, כפי שנקבע במפורש בהחלטה שבמסגרתה מונו.
10. המבקשים ישלמו למשיבה הוצאות משפט בסך של 5,000 ₪.
11. החלטתי זו ניתנת בכובעי כרשם בית המשפט.

ניתנה היום, ל' תשרי תשע"ט, 09 אוקטובר 2018, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

נפתלי שילה 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה